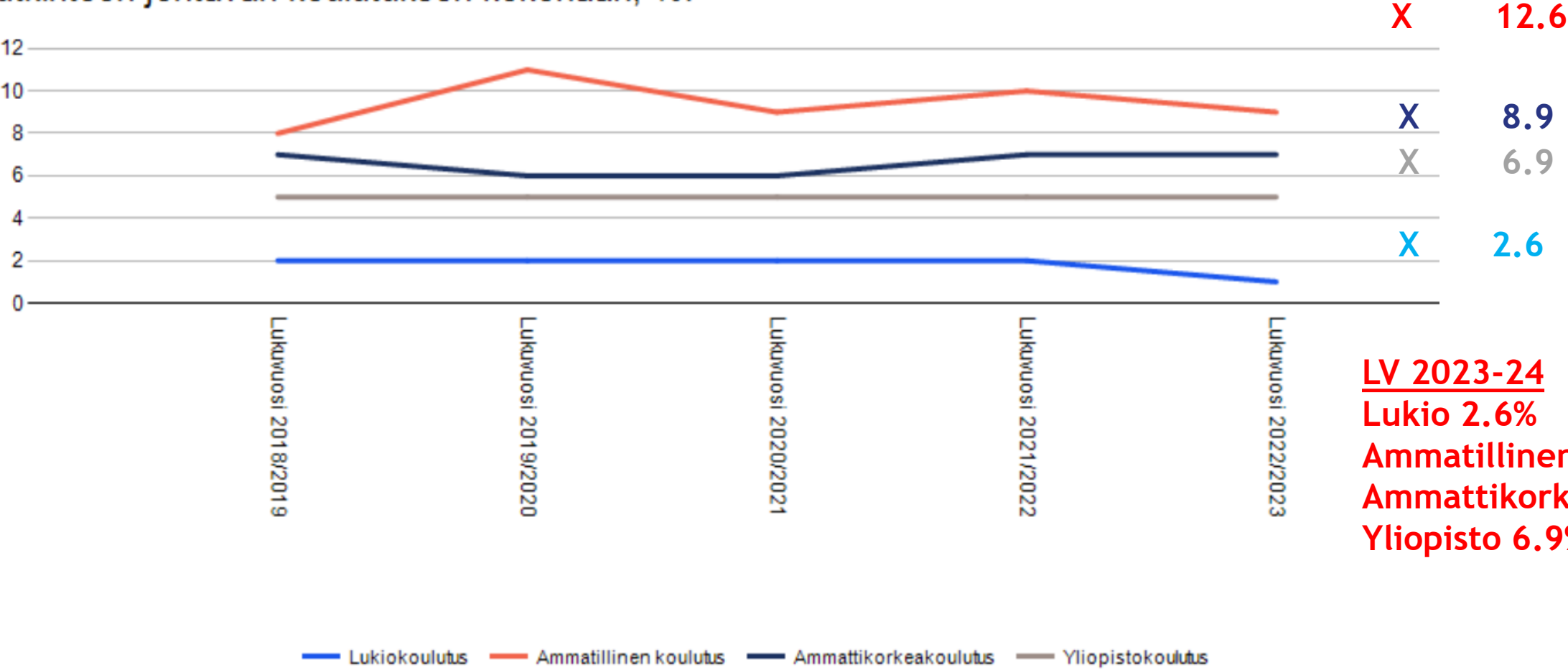

OKLA1019 Oppiminen ja ohjaus 2: pedagogiikka kaikkien koulussa

Tuomo Virtanen
Jyväskylän yliopisto (OKL)
8.9.2026

1. Inkluuusio
2. Kouluun kiinnittyminen
3. Uusi oppimisen tuen järjestelmä

Koulutuksen keskeyttäminen muuttujina Koulutussektori ja Vuosi. KOKO MAA, Keskeytti
tutkintoon johtavan koulutuksen kokonaan, %.

Yhden syrjäytyneen nuoren työuran aikainen kokonaistuotannon menetys voi nykyarvona olla noin 1,2 miljoonaa euroa (Valtiontalouden tarkastusvirasto, 2025).

Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret – tunnistaminen, tavoittaminen ja kuntouttaminen (Tarkastuskertomus 1/2025).

1. Inkluisio

Mitä inklusio on?: Määrittelyä.

Keskustelu 1:

n. 4 henkilön ryhmissä: mitä
inklusiolla tarkoitetaan? (n. 3-5 min)

Inkluusio on vikkela veitikka. Yleisellä tasolla kyse on lapsen oikeudesta opiskella lähikoulussaan. Käsitteen täsmällinen määritelmä kuitenkin puuttuu ja ehkä juuri se on saanut useat, etenkin aineenopettajat, pitämään inklusiota toteuttamiskelvottomana ajatuksena. Suomalaista koulutusta säätelevät laitkaan eivät määrittele inklusiota, vaikka YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksen ja vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen ratifioimille maille (kuten Suomelle) inklusion edistäminen on juridinen velvoite. Täyttä yksimielisyyttä ei nimittäin ole siitäkään, tulisiko inklusion koskea kansainvälisen mallin mukaan ainoastaan erityistä tukea saavia oppilaita (*students with disabilities*) vai kaikkia oppilaita. Riskinä on, että inklusiosta tulee tyhjä merkki (*empty signifier*): poliittisesti korrekti, mutta tunteita herättävä käsite ilman konkreettista, yhteisesti ymmärrettävää merkitystä.

”Inklusion käsitteen monitahoisuudesta kertoo myös sen määrittely joko kapeasti tai laajasti. **Kapeasti määriteltynä** inklusio nähdään oppilaiden tuen tarpeista huolehtimisena, esimerkiksi lähikoulussa opiskelun mahdollistamisena erilaisten interventtioiden avulla. **Laajan määritelmän** mukaan inklusiossa on kyse kokonaisvaltaisesta aikuisten ja lasten osallistumisen ja hyvinvoinnin tukemisesta, oppilaiden osallisuuden vahvistamisesta ja oppimisen esteiden vähentämisestä. Keskeistä on koulujen kyky vastata oppilaiden erilaisuuteen ja heidän tasa-arvoinen kohtelunsa. Myös inklusiivisten arvojen – tasa-arvo, osallisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys, myötätuntoisuus, erilaisuuden kunnioittaminen – toteutuminen käytännön tasolla on keskeistä. Tällöin inklusio voidaan nähdä osana koulun **toimintakulttuuriin liittyvää muutosta** ja myös koulutuksellisen paradigman muutoksena. (Alajoki 2021, 40; ks. myös Göransson & Nilholm 2014, 268–270; Kiuppis 2014, 753.)”

1. Arvopohjainen
2. Prosessimainen
3. Rakenteellinen
4. Kuuluu kaikille

Integraatio ja inkluusio: kaksi eri asiaa

- *Integraatiossa* oppilas siirtyy erityisopetuksesta yleisopetukseen, kun hän on valmis. Välivaihe ennen inklusiota.
- *Inkluusiossa* kaikki oppilaat käyvät koulua yhdessä
- Inkluusiossa vastuu on koululla siten, että yhteinen opetus on järjestetty oppilaiden yksilöllisten edellytysten mukaisesti
- Inklusioajattelu pohjana koulunkäynnin ja oppimisen tuen uudistamiselle Suomessa vuonna 2011
- YK:n yleissopimus (2008) ei ota kantaa siihen, onko oikea oppimisympäristö normaali luokka vai pienryhmä

5.2 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita päivitettiin

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014 päivitettiin vastaamaan perusopetuslain 26 pykälän muutoksia. Oppilaiden poissaolojen ehkäiseminen ja poissaolojen seurantaan ja puuttumiseen liittyvä suunnitelmallisuus kirjattiin perusteiden lukuihin 4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet, 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat.

Perusopetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa poissaolojen ehkäisemisen, suunnitelmallisen seuraamisen ja poissaoloihin puuttumisen **toimintamallin** paikallisessa opetussuunnitelmassaan. Toimintamallin koulukohtaisia ratkaisuja täsmennetään tarvittaessa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti koulukohtaisissa lukuvuosisuunnitelmissa.

5.2.2 Yhteistä ja monialaista vastuuta koulupäivästä laajennettiin ja selkiytettiin

Yhteinen vastuu koulupäivästä -lukuun (5.1.) lisättiin kolme uutta kappaletta, joissa linjataan toimintamalliin liittyviä periaatteita ja käytänteitä. Yhteinen vastuu koulupäivästä -luvussa oli jo aiemmin kirjattu koulun johdon ja opettajien tehtäviä. Nyt lukua laajennettiin ja selkiytettiin myös monialaista yhteistyötä koskien. Uudet kappaleet ovat:

- Koulun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen,
- poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen sekä
- poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien, ja jatkossa myös poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy, sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.

Opettajat vaikuttavat opetusryhmien toimintaan, oppimiseen ja hyvinvointiin pedagogisilla ja myös didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan ja oppilaan välisellä vuorovaikutussuhteella on merkitys kouluun kiinnittymisessä.

Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetusselliseen ja myös opiskeluhuollollisen tukeen toteutuu.

2. Kouluun kiinnittyminen

Osallistuminen, ahkeruus, tottelevaisuus

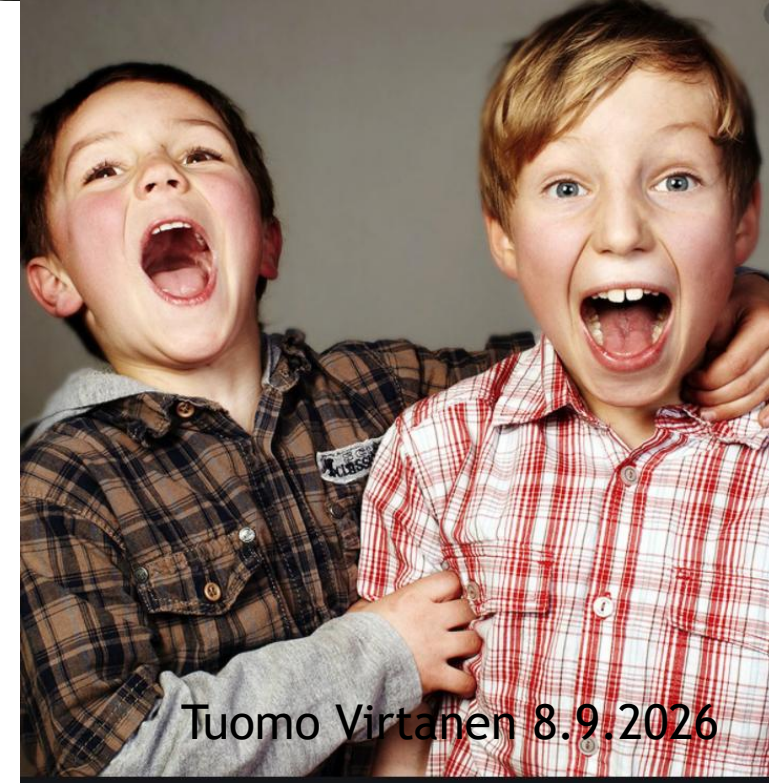

Merkityksellisyys, hyödyllisyys,
panostaminen, oppimisstrategiat

Toiminnallinen,
tunneperäinen ja
kognitiivinen
kiinnittyminen

Oppimisen ilo, joukkoon kuuluminen,
kiintyminen

Hands on, Hearts on, Heads on

Tuomo Virtanen 8.9.2026

KIINNITTÄMISEN KAKSI TASOA

Nämä kytkeytyvät positiivisesti toisiinsa.

Tutkimushuomio keskittyy enenevässä määrin tilannekohtaiseen kiinnittymiseen

JYU DISSERTATIONS 315

Sanni Pöysä

Students' Situational Engagement in Lower Secondary School

Association with Overall Engagement
and Contextual Factors

Pöysä 2020

Students' situational engagement and
its association with teacher–student
interactions

by

Ella Bjerga Pettersen

Thesis submitted in fulfilment of
the requirements for the degree of
PHILOSOPHIAE DOCTOR
(PhD)

Bjerga Pettersen
2025

Tuomo Virtanen 8.9.2026

Oppilas voi kiinnittyä kouluun monin tavoin

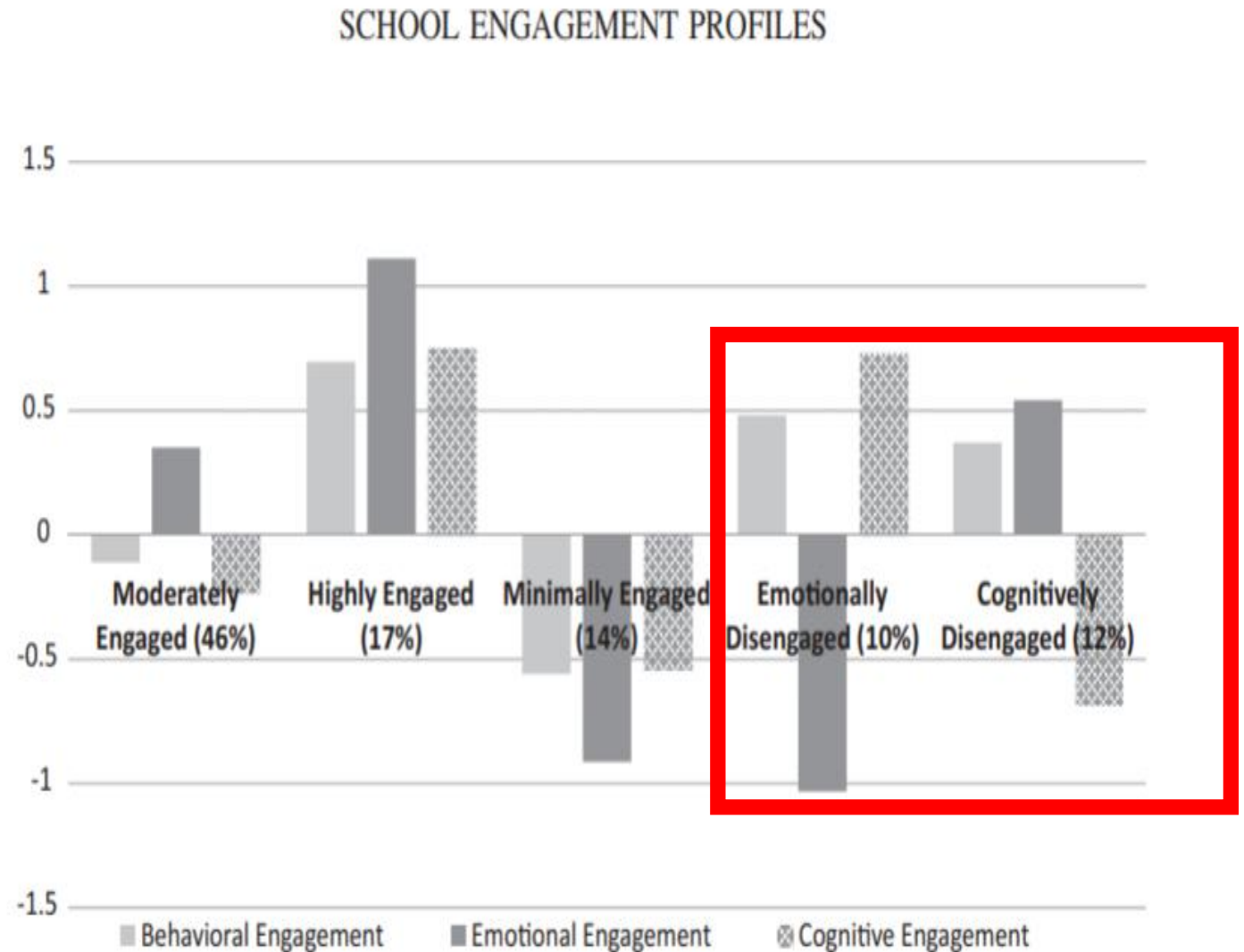

Figure 1. Profiles of school engagement in 9th grade ($n = 1,025$). All engagement variables were centered by mean (mean for behavioral engagement = 3.05; mean for emotional engagement = 3.27; mean for cognitive engagement = 3.31).

Tuomo Virtanen 8.9.2026

Wang, M. & Peck, S. C. (2013). Adolescent Educational Success and Mental Health Vary Across School Engagement Profiles. *Developmental Psychology*, 49(7), 1266-1276. <https://doi.org/10.1037/a0030028>

Yksi kiinnittymistä ennustava ja selittävä tekijä on oppilaan kokema *sosiaalinen tuki*. Kuinka pysyvää se on? Ovatko oppilaat immuuneja tuen kokemuksille? Onko pinnaaminen "punainen lippu"?

Learning and Instruction 82 (2022) 101663

Contents lists available at ScienceDirect

Learning and Instruction

journal homepage: www.elsevier.com/locate/learninstruc

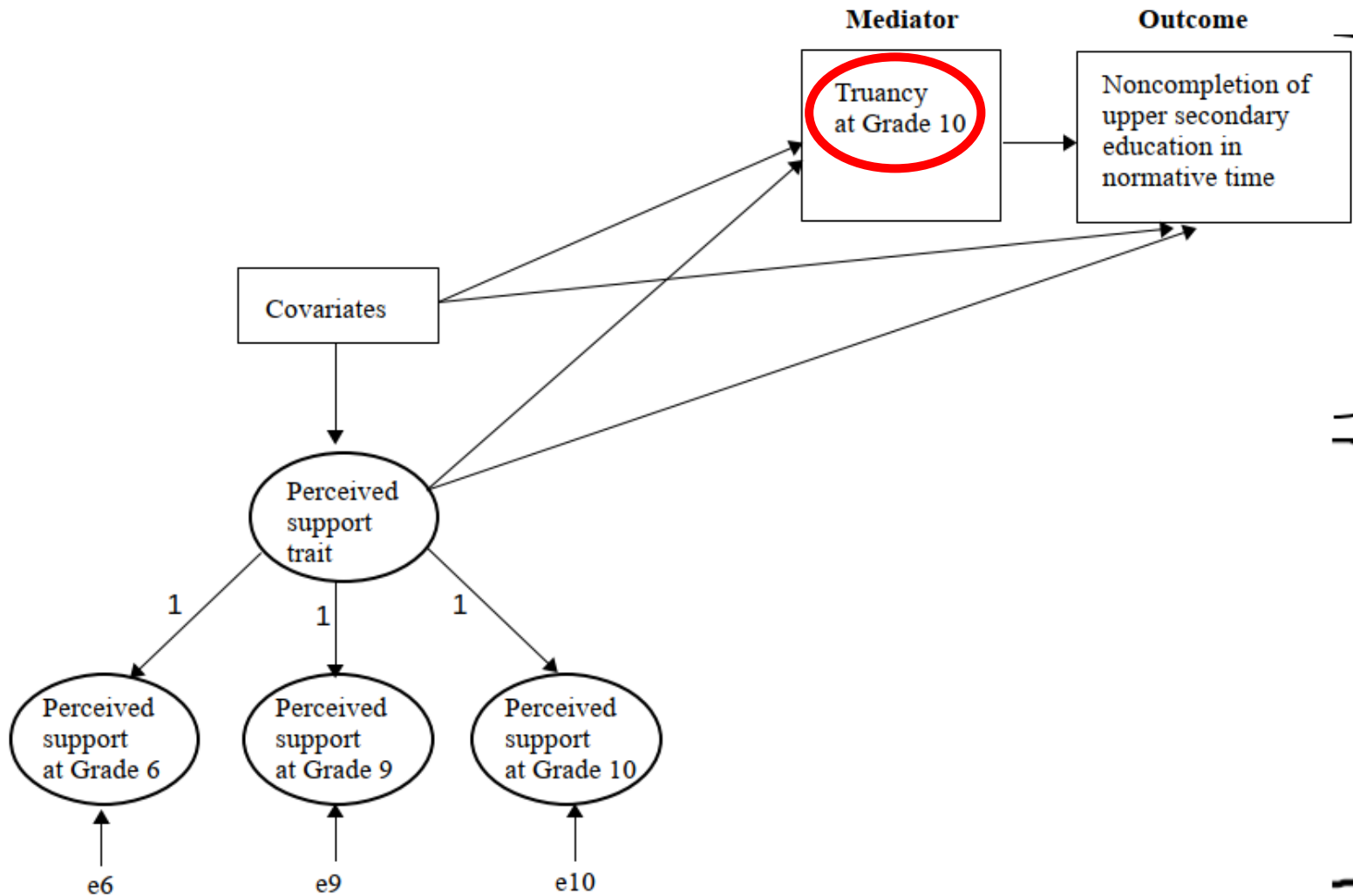

Stability of social support during school transitions: Associations with truancy and not completing upper secondary education in normative time[☆]

Tuomo Virtanen^{*}, Kati Vasalampi, Marja-Kristiina Lerkkanen, Jenni Pelkonen, Anna-Maija Poikkeus

University of Jyväskylä, Faculty of Education and Psychology, P.O. Box 35, FI, 40014, Finland

Tuomo Virtanen 8.9.2026

STMS-mallit osoittivat, että 46 %, 38 % ja 31 % oppilaiden perheen, koulukavereiden ja opettajien tuen kokemusten vaihteluista oli piirremäistä (pysyvää). Ts. 54 %, 62 % ja 69 % vaihteluista oli luokka-astespesifiä (kuudennella ja yhdeksännellä luokalla ja toisella asteella.

School matters!

Mikä kiinnittymisen ulottuvuus on mielestänne tärkein ja miksi?

Keskustelu 2.

n. 4 henkilön ryhmissä: 3-5 min)

Toiminnallinen kiinnittyminen ensin?

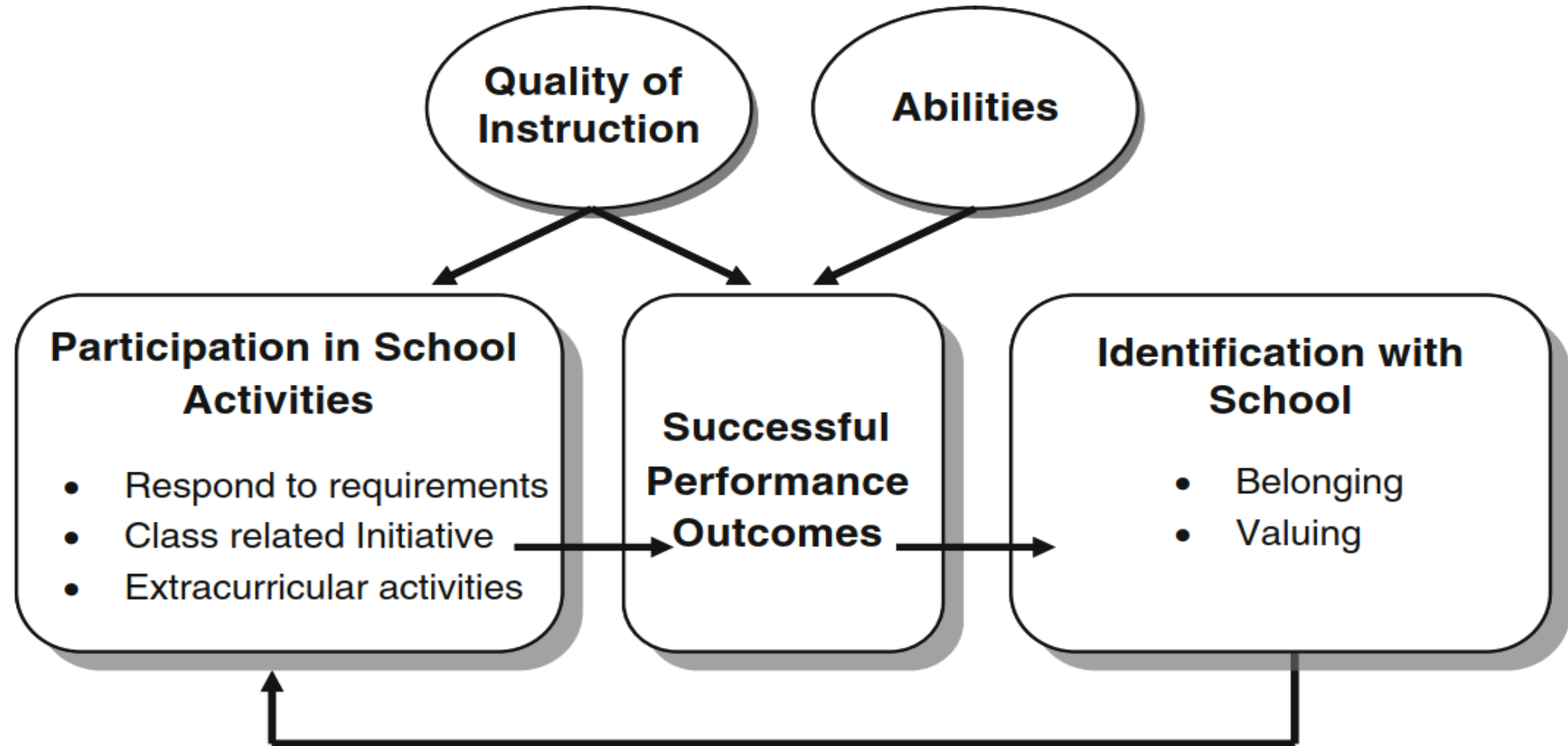
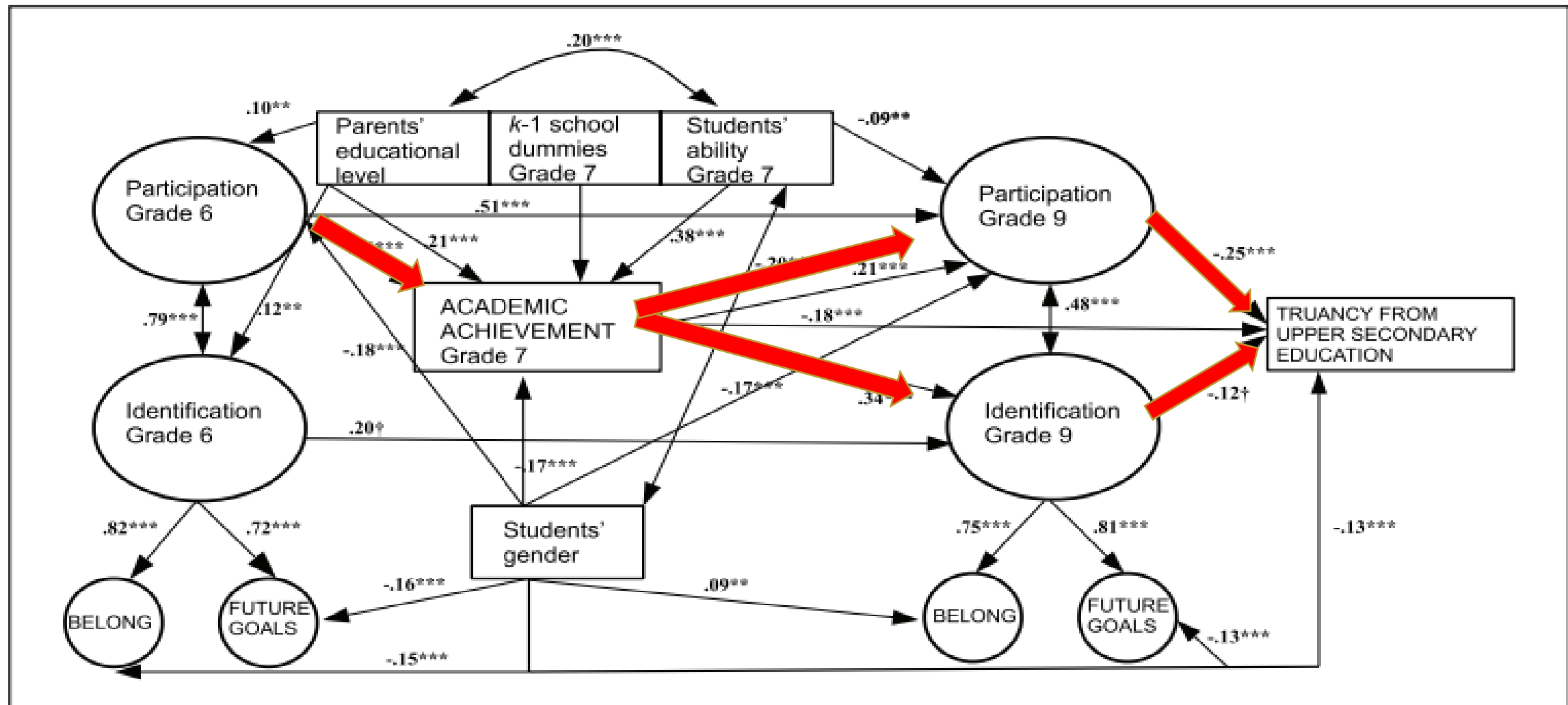

Fig. 5.1 Participation-identification model

**Osallistuminen koulutyöhön 6. luokalla → Koulumenestys 7. luokalla →
Osallistuminen ja samastuminen 9. luokalla → Vähennän pinnaamista 2.
asteella**

Lyhyesti: Kiinnittyminen on kuvaus oppilaan oppimista edistävästä toiminnasta, ajattelusta ja tunteista: Hands on! Heads on! Hearts on!

Heads on!

Ajattelu, kognitiot,
panostaminen ja
merkityksellisyys

Hands on!

Kouluun liittyvä toiminta

Hearts on!

Kouluun liittyvät
tunnekokemukset

Aikuisten kiinnittyminen lapsen koulunkäyntiin

Opettaja

- Opettajan kiinnittyminen työhön on yhteydessä parempaan työtyytyväisyyteen ja vähäisempään työuupumukseen
- Opettajan työhön kiinnittyminen on yhteydessä oppilaiden kouluun kiinnittymiseen
- Hyvin työhönsä kiinnittyneet opettajat voivat olla samaan aikaan stressaantuneita

Rehtori

- Kun rehtori on opettajien tavoitettavissa ja häneltä saadaan tukea, opettajat näkevät oppilaiden kouluun kiinnittymisen positiivisemmin.

Vanhemmat/perhe

- Vanhempien antama tuki suojaa kouluun kiinnittymättömyydeltä ja koulupoissaoloilta
- Vanhemmat kiinnittyvät kouluun paremmin, jos he kokevat rehtorin olevan lämminhenkinen ja tukeva.

**Koulun toimintakulttuurin
kehittäminen: esim. *Pro-koulu***

Erityisesti
toiminnalliseen
kiinnittymiseen
panostaminen

Koulume-
nestys
paranee

Yhteenkuuluvuus
toisiin ja
koulunkäynnin
arvostus paranee

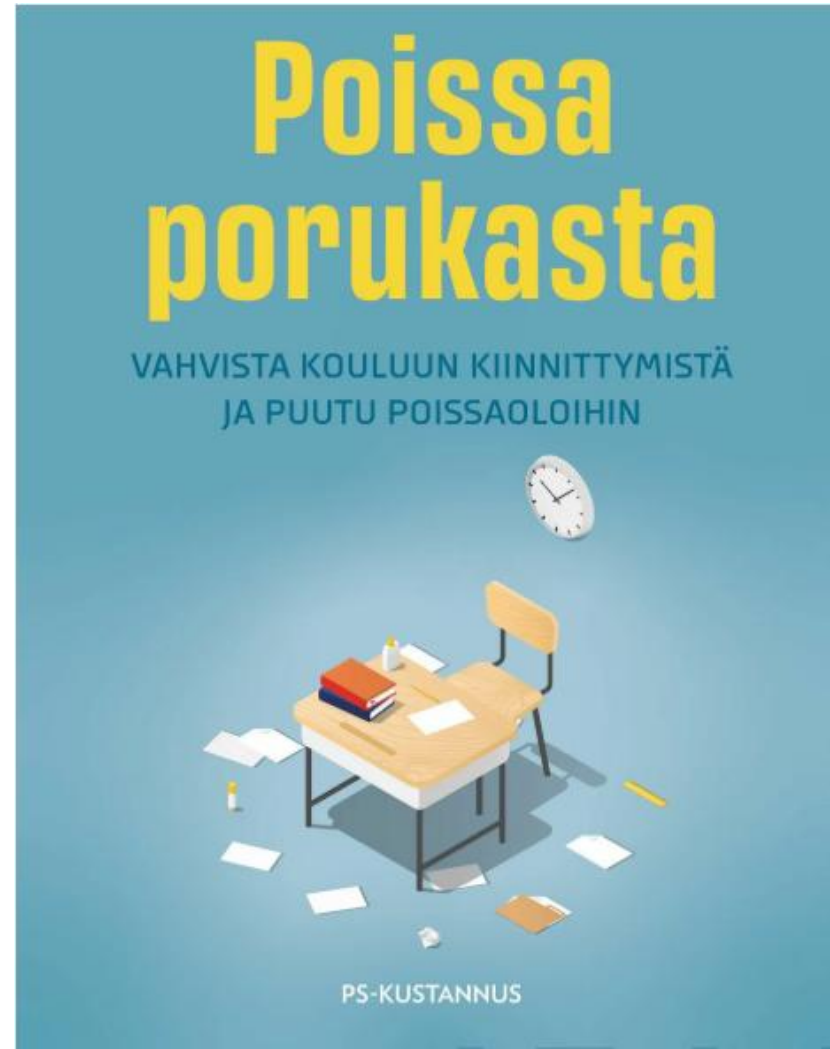
Epämää-
räiset
koulupois-
saolot
vähentyvät

Koulutuksen
keskeyttäminen
vähenee

**Tarvittaessa *Check in,*
Check out ja *Check and*
Connect (yksilöllinen tuki)**

***Vuorovaikutuksen
avulla oppimisen
- viitekehys
(oppituntivuorovaikutus)***

Kouluun kiinnittymisestä (ja koulupoissaoloista, vähän inkluusiostakin) seikkaperäisemmin

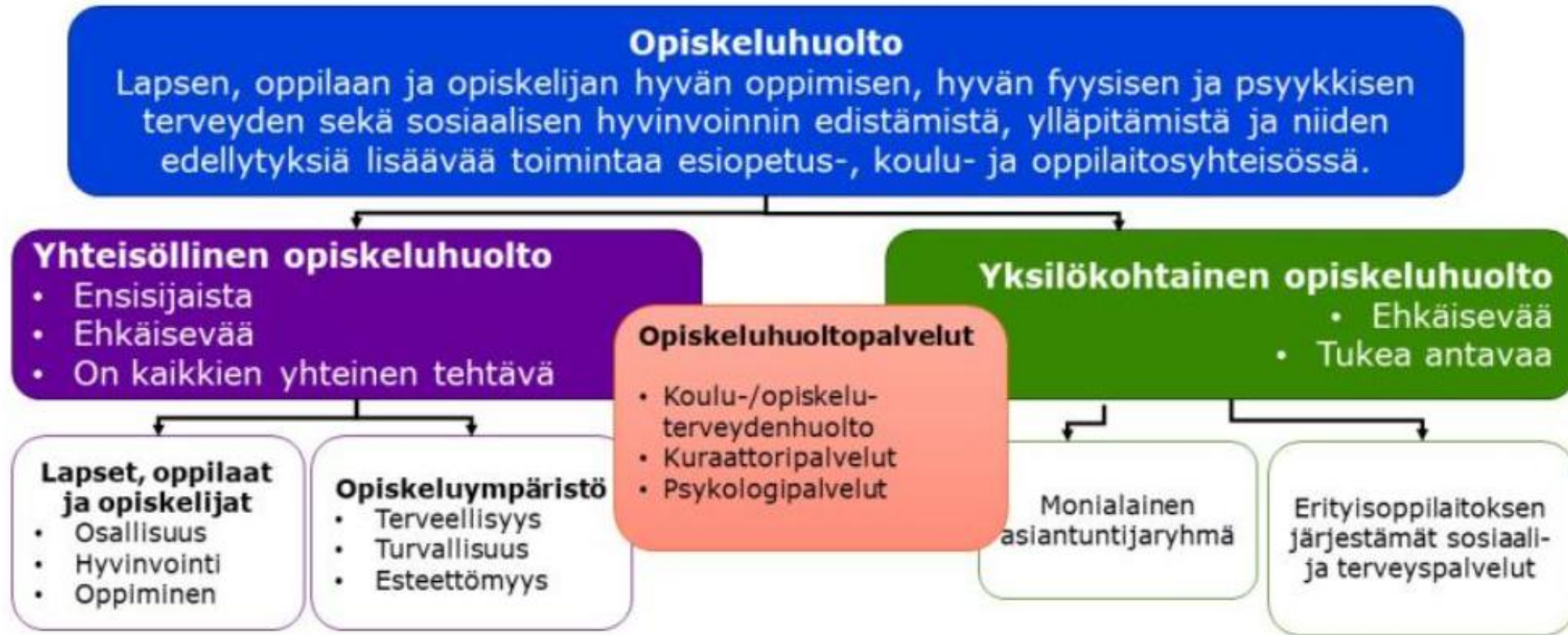
Tuomo Virtanen 8.9.2026

3. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus

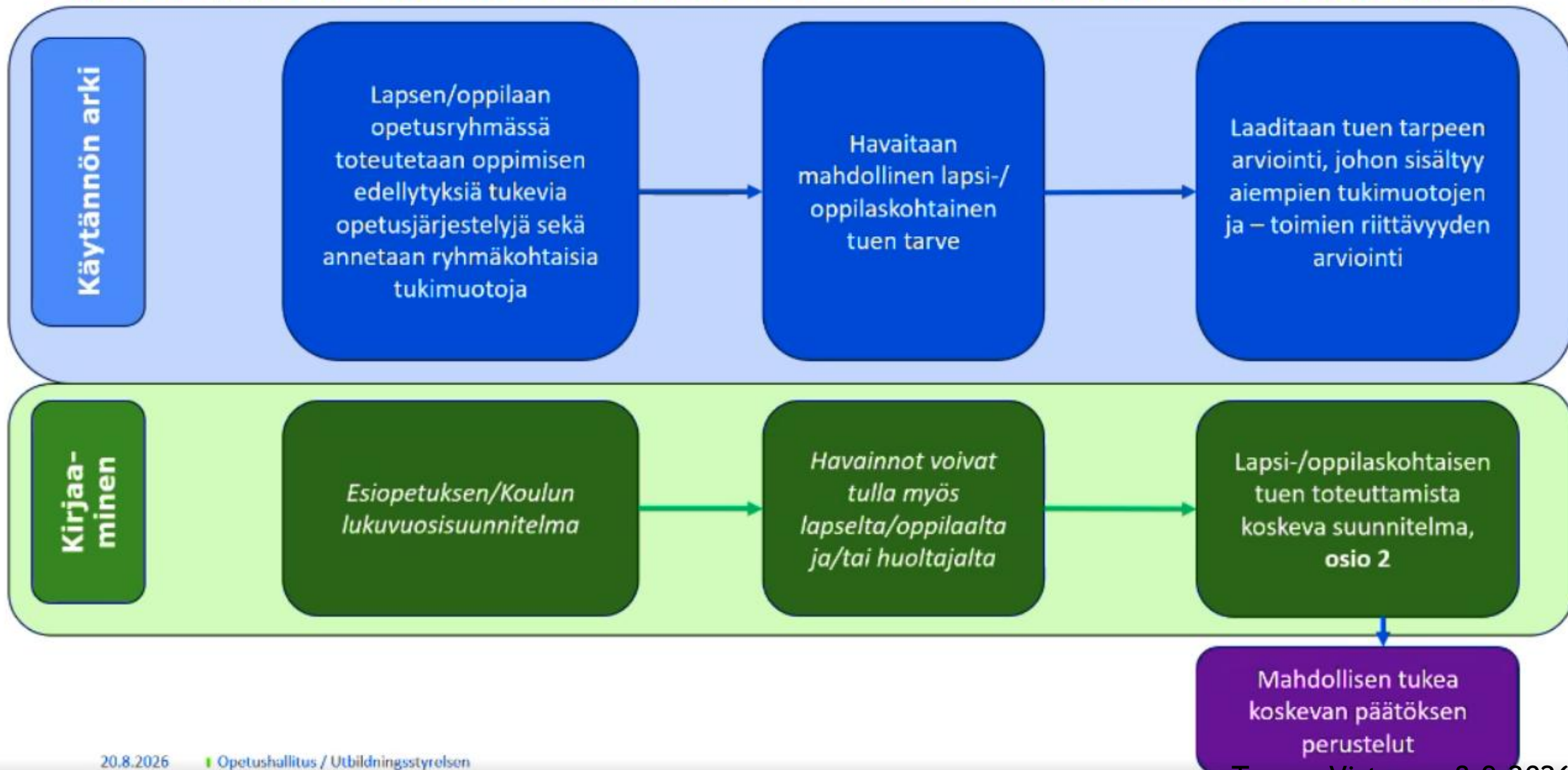
Oppimisen tuki uudistui 1.8.2025 alkaen

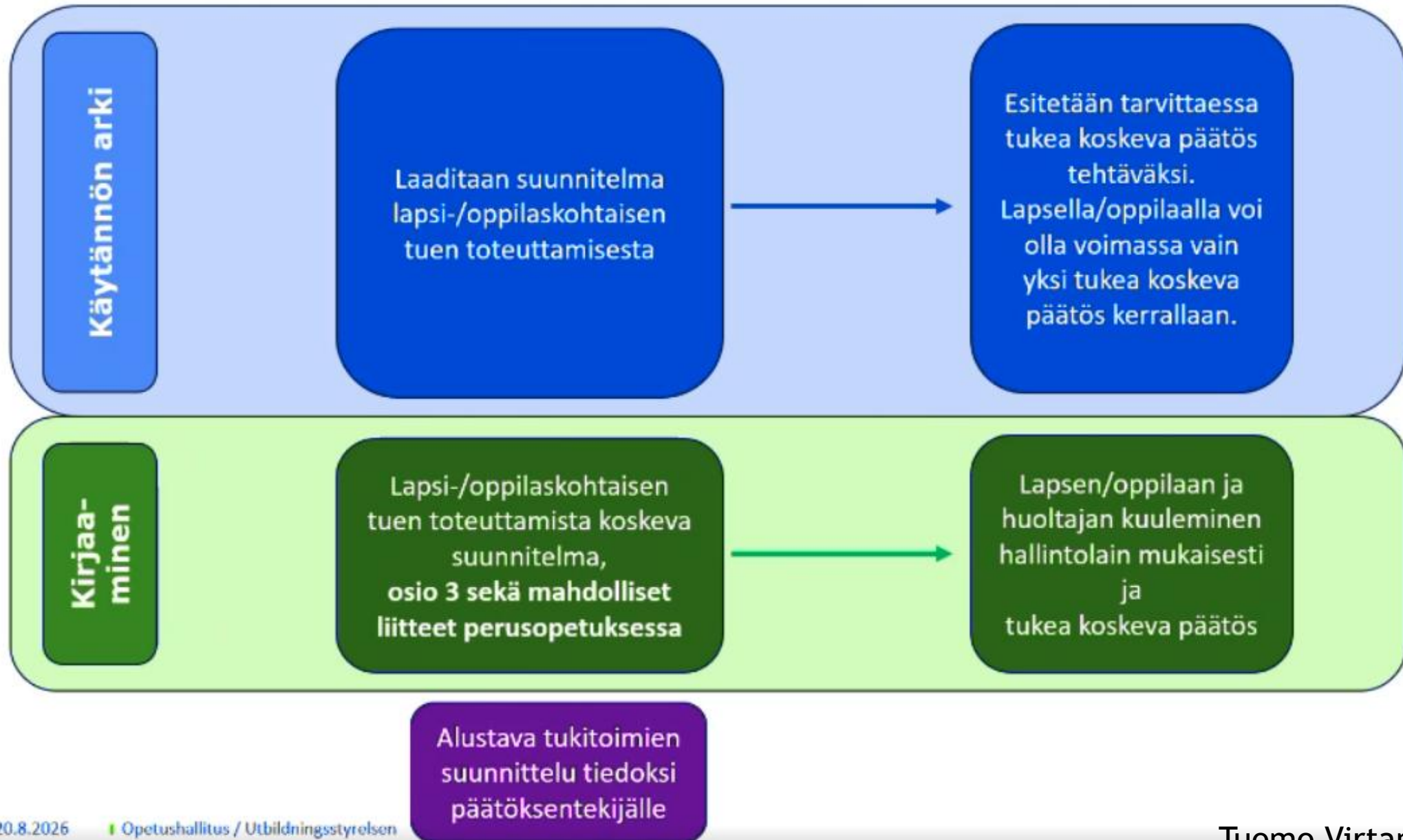
Opiskeluhuollon kokonaisuus

Lapsen/oppilaan tuen polku prosessina ennen tukea koskevaa päätöstä (1/2)

Lapsen/oppilaan tuen polku prosessina ennen tukea koskevaa päätöstä (2/2)

Lapsen/oppilaan tuen polku prosessina tukea koskevan päätöksen ja tuen toteuttamisen jälkeen

Lapsen, oppilaan ja huoltajan osallisuus tuen prosessissa

Lapsen/oppilaan ja huoltajan osallistuminen

- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti opetus järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaan, jolloin lapsen/oppilaan osallisuudella on iso merkitys.
- Mallilomakkeet muistuttavat, että lain ja perusteiden mukaan **lapsen/oppilaan mielipiteet on selvitettävä, ja lapselle/oppilaalle sekä huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua arviointiin ja suunnitteluun.**
- Mallilomakkeet mahdollistavat myös **suunnitelman toteutumisen, riittävyyden ja vaikuttavuuden arvioinnissa lapsen/oppilaan ja huoltajien näkemyksen huomioimisen.**

Lapsen/oppilaan ja huoltajan kuuleminen

- Huomioitavaa on, että arvioinnissa ja suunnittelussa ei ole kyseessä hallintolain mukainen kuuleminen mahdollista päätöstä varten. **Jos tarvitaan hallintopäätöstä, niin päätöstä varten kuuleminen tapahtuu hallintolain ja paikallisten prosessien mukaisesti.**
- Kuulemiseen ei ole tulossa valtakunnallista lomaketta, mutta lisätietoa löytyy
 - [Hallintopäätösprosessi: Tukea koskeva päätös tai päätös esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä | Opetushallitus](#)
 - [Hallintopäätösprosessi: Tukea koskeva päätös | Opetushallitus](#)
- Hallintopäätös annetaan tiedoksi ensisijaisesti sähköisesti (Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, muutos astunut voimaan 14.4.2026).

Resursseista

Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus suunnata resursseja ryhmäkohtaisen tukeen joka viikolle vähintään 0,122 kertaa koulun oppilasmäärä.

Esimerkiksi Huhtasuon (1-9) yhtenäiskoulu:

$835 \times 0.122 \approx 102 \text{ t/vk} \approx 4 \text{ opettajaa ryhmäkoht. tukeen}$

<https://www.twinkl.co.nz/teaching-wiki/inclusive-education>

Kiitos!

Tuomo.e.Virtanen@jyu.fi